

SEBESTYÉNNÉ SZÉP TEKLA

Orosz és kínai befektetők Magyarországon

2012 márciusában, a Széchenyi István Egyetem keretei között működő Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, valamint a Zsigmond Király Főiskola Geopolitikai Kutatóközpontjának szervezésében rendezték meg az *Orosz és kínai befektetők Magyarországon* című konferenciát Győrött. Apropóját az adta, hogy a Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskola geopolitikai kurzussorozatát indította a Zsigmond Király Főiskola közreműködésével.

A geopolitika iránti érdeklődés élénkülésének lehetünk szemtanúi, ami elsősorban az elmúlt két évtizedben végbement jelentős gazdasági és politikai változások következménye: a kétpólusú világ rövid idő alatt egypólusúvá változott, ez azonban nem jelentett állandósult állapotot. Alig egy évtized elmúltával további pólusok emelkedtek ki a világ-gazdaságban, az úgynevezett BRIC-országok (Brazília, Oroszország, India, Kína). Ezen országok gazdasági növekedési üteme napjainkban kimagasló. A nemzetközi elemzők mindegyike egyetért abban, hogy a 21. századra a kizárólagos amerikai vezető szerepkör gyengülni látszik, és egy új, a BRIC-országok által egyre inkább meghatározóbb többpólusú világ van kialakulóban. Hazánk számára ezen országcsoportból Oroszország és Kína a legjelentősebb, e két ország volt egyúttal a konferencia témájának főszereplője is.

Plenáris ülés

A plenáris ülés levezető elnöke Józsa László egyetemi tanár volt, a Széchenyi István Egyetem Gazdaságtudományi Karának dékánja. Köszöntőt mondott Szekeres Tamás egyetemi tanár, az egyetem rektora, Rechnitzer János egyetemi tanár, a Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskola vezetője, Alekszej Kazacskov, az Oroszországi Föderáció budapesti kereskedelmi követőtanácsosának helyettese, Szatmári Péter főiskolai tanár, a Zsigmond Király Főiskola általános és tudományos rektorhelyettese, valamint Takács János, a Menedzserek Országos Szövetségének elnöke. A plenáris ülésen előadást tartott továbbá Bernek Ágnes főiskolai tanár, a Zsigmond Király Főiskola Geopolitikai Kutatóközpontjának vezetője, Rechnitzer János egyetemi tanár, Grüber Károly egyetemi docens és nagykövet, Lőrincze Péter, a Vállalkozók Országos Szövetségének ügyvezető elnöki főtanácsadója, a Kínai–Magyar Üzleti Tanács Elnökségének tagja, Juhász András, a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. kereskedelmi és marketing igazgatója.

Szatmári Péter a geopolitikai kutatások fontosságát hangsúlyozta előadásában. Véleménye szerint számos olyan geopolitikai változás ment végbe az elmúlt évtizedben, ami a téma mélyebb tanulmányozására buzdít. Ezen az úton elindulva a Zsigmond Király Főiskola az elmúlt időszakban a geopolitikai kutatások irányába mozdult el, és az eredmények megfelelő színvonalú publikálása végett megalapították a *Geopolitika a 21. század-*

ban című folyóiratot, továbbá a Széchenyi István Egyetemmel együttműködve szakirányú továbbképzést is indítottak.

Alekszej Kazacskov a két ország közötti befektetések fontosságát hangsúlyozva kiemelte, hogy jelenleg Oroszországban az egyik legnagyobb magyar beruházó a MOL, az OTP, illetve a Richter Gedeon (az Oroszországban eladott gyógyszerek 4%-a Richter Gedeon termék). Előadásában a multinacionális vállalatok mellett kiemelte az orosz tulajdonú kis- és középvállalkozások hazai jelentőségét.

Berneke Ágnes prezentációjának központi témáját a multipólusú világ, továbbá a hazai orosz és kínai befektetések képezték. Véleménye szerint Magyarország egyértelműen az atlanti erőter tagja, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy mára a világ többpólusúvá vált: míg az Amerikai Egyesült Államok az atlanti, addig Oroszország az eurázsiai erőter fontosságáról beszél. Álláspontja szerint a közeljövőben a pacifikus erőter szerepe nőhet az atlanti erőterhez képest, amit az a tény is megerősít, hogy számos olyan kifejezés jelent meg az elmúlt években, mint az „EURUSSIA” vagy a „CHIMERICA”. Előadásának további részében kitért az elmúlt néhány hónap főbb geopolitikai eseményeire: a legtöbb kutató már nem a BRIC-országok kifejezést használja, hanem a BRICS kifejezést, az „S” kiegészítés a Dél-afrikai Köztársaságot jelöli. 2011-ben, a BRIC harmadik csúcstalálkozóján vették fel a Dél-afrikai Köztársaságot. Az előadó Vlagyimir Putyin orosz elnököt idézte, aki szerint a cél az Eurázsiai Unió létrehozása kell, hogy legyen, ami hídszerepet tölthetne be a pacifikus erőter felé. Mindazonáltal az orosz geopolitikai illúziók Ázsia fontosságát emelik ki, de Berneke szerint a gazdasági realitások legfontosabb iránya Európa, valamint egy új gazdasági és politikai erőter megteremtése kell, hogy legyen a cél Lisszabontól Vlagyivosztokig. Egyre inkább teret nyer a geopolitikával foglalkozók körében Henry Kissinger véleménye, aki szerint mára véget ért a nagyhatalmi vetélkedés, a cél egy olyan csendes-óceáni erőter létrehozása, amelynek célja a versengés helyett az együttműködés. A hazánkba irányuló kínai és orosz befektetéseket elemezve kiemelte, hogy a kínai kihelyezett működőtőke-állomány értéke Magyarországon 2010-ben elérte a 0,5 milliárd dollárt, ami ekkor a közép- és kelet-európai régióban a legnagyobb volt. A 2011. évi adatok alapján ez várhatóan sokkal magasabb lesz, hiszen 2011-ben a BorsodChem közel 100%-os kínai tulajdonba került, sőt a Huawei – szintén 2011-ben – hazánkban nyitotta meg európai logisztikai központját (célja az európai piacok elérése és ellátása hazánkból). Értékelése szerint Kína növekvő fontosságát hangsúlyozza az a tény is, miszerint Kína legnagyobb kereskedelmi bankja, a Bank of China egyetlen kelet- és közép-európai fiókja Budapesten van, és célja a Magyarországon élő körülbelül 10 ezer főnyi kínai lakosság banki ügyeinek intézése. Az orosz kihelyezett működőtőke-állomány értéke Magyarországon 2010-ben elérte a 2,2 milliárd dollárt, ami a közép- és kelet-európai régióon belül szintén a legkiemelkedőbb. Ehhez hozzá kell tenni, hogy a Ciprusra érkező orosz kihelyezett működőtőke-állomány értéke 153,9 milliárd dollár volt 2010-ben (ez a teljes kihelyezett működőtőke-állomány értékének 41,7%-a), így az országot joggal hívhatjuk „CYP-RUS”-nak. A növekvő orosz befolyást támasztja alá az is, hogy a bécsi központú Volksbank összes kelet-európai érdekeltsége – a romániai fiókokat kivéve – a Sberbank tulajdonába került át. Konklúzióként állapította meg, hogy habár Magyarországon Oroszország és Kína a hatodik, illetve nyolcadik legjelentősebb befektető, pozícióikat tekintve a jövőben valószínűleg előrébb fognak lépni. Befejezésül az előadó el-

mondta, hogy Magyarország újrapozicionálására van szükség a világon, mert ez fogja meghatározni hazánk jövőbeli versenyképességét.

Rechnitzer János előadásának középpontjában az európai térszerkezet változása állt. Véleménye szerint egyre határozottabb versenytér alakult ki Kelet-Közép-Európában az elmúlt években. A fővárosok versenye egyre élénkebb, a 2011-ben napvilágot látott nemzeti növekedési terv szintén a Budapest–Bécs–Pozsony–Prága központot hangsúlyozta. Számításaival szintén igazolta azt a vitathatatlan tény, miszerint a főváros és a megyék közötti különbségek az elmúlt mintegy két évtizedben tovább nőttek: 2007-ben az 1995-ös évhez viszonyítva a főváros és a legszegényebb megye GDP-jének hányadosa 3-ról 4,67-ra emelkedett. Vagyis a regionális különbségek nőnek és erősen stabil, nehezen elmozdulható szerkezetek jönnek létre, amik tartós területi, társadalmi és gazdasági feszültségeket hordoznak. Összegzőképpen az előadó elmondta, hogy a regionális különbségek árnyaltabb kezelésére, stabilitására és fékezésére kellene törekedni, erősíteni a nagyvárosok régiószervező képességét. Rechnitzer véleménye szerint Magyarországnak a kelet-közép-európai régióban elsősorban az autópályák révén van versenyelőnye.

Grúber Károly a következő bevezetővel kezdte előadását: "Nem az a kérdés, honnan fúj a szél, hanem hova visz". Véleménye szerint a nemzetközi világrend meghatározója (mind katonai, mind gazdasági, mind kulturális értelemben) továbbra is az Amerikai Egyesült Államok, amely úgy tűnik, túljutott a gazdasági válságon, gazdasági növekedése jelenleg meghaladja a 3%-ot. Ugyanakkor Ázsia növekedési tendenciái kiemelkedőek, ezzel a régió a világgazdaság egyre meghatározóbb szereplőjévé válik a triádok (Amerikai Egyesült Államok, Európai Unió, Japán) mellett. Előadásában emlékeztetett arra, hogy a BRIC-országok fejlődése természetes jelenség, hiszen az 1800-as évek elején India és Kína adta a globális GDP felét. Ugyanakkor a BRIC nem homogén ország-csoport, hanem mind kultúrájukban, mind gazdasági szerkezetükben különböző országok csoportja.

Az előadó felvázolta az Európai Unió és Oroszország kapcsolatának lényegét, amiben jelen van mind a verseny, mind az együttműködés szándéka. Az együttműködés (amelynek fő területe az energetika) érdekeken és nem értékeken alapul. Személyes tapasztalatra hivatkozva elmondta, hogy Moszkvában sok bírálat éri a harmadik energiacsomagot, amelynek egyik fő célkitűzése az ellátásbiztonság és ezen keresztül az ellátás diverzifikálása. Kínára kitérve megemlítette, hogy a kínai külpolitikában sokszor keveredik, illetve helyenként zavart okoz a békés növekedés, illetve a globális szerepvállalás ellentéte. Az Európai Unió és Kína viszonyát erősen meghatározzák az emberi jogok, a szellemi tulajdonjogok, valamint a beruházásvédelem körül kialakult viták. Véleménye szerint az unipoláris világ új kihívása annak megértése, hogy „nem kell szeretni egymást, együtt kell működni”.

Kína és Oroszország kapcsolatát elemezve Grúber megállapította, hogy ez a két ország tulajdonképpen stratégiai szövetséges, közös céljuk, hogy elmozduljanak az Egyesült Államok által dominált világból egy multipoláris világ felé. Ugyanakkor ez a kapcsolat nem mentes a konfliktusoktól sem: a kínai–orosz határvidéket egyre jobban dominálja Kína, amely ma már technológiai szempontból egyenrangú Oroszországgal, a kereskedelmet tekintve pedig elsősorban a nyersanyagok és az ásványkincsek beszerzésében érdekelt. Moszkva számára Kína nagyobb kihívást jelent, mint az Európai Unió. India,

Korea és Japán jelenléte az ázsiai erőegyensúlyban tovább bonyolítja Moszkva és Peking kapcsolatrendszerét.

Lőrincze Péter a magyar–kínai kapcsolatokat tekintve elmondta, hogy 2011. június 25-én a két ország miniszterelnöke jelenlétében egyetértési nyilatkozat aláírására került sor a Kínai–Magyar Üzleti Tanács létrehozásáról, ami elsősorban a kis- és középvállalatokat célozza meg. Előadásában ismertette, hogy egyre több olyan probléma fontosságát ismerik fel a kínai vezetők, amelyek megoldásáért tett erőfeszítések eddig elhanyagolhatóak voltak. Egyre gyakoribb téma a vízminőség, az emisszió kérdése, továbbá nő a környezetvédelem szerepe a stratégiákban.

Lőrincze előadásának második felében a turizmus oldaláról közelítette meg az Európai Unió és Kína kapcsolatrendszerét: az Európát övező növekvő kínai figyelem a turistaérkezések számában is tetten érhető. Véleménye szerint Európába évente körülbelül 2,2 millió kínai turista érkezik, a kiutazók száma meghaladja az 50 milliót. A Magyarországra 2011-ben beutazott kínai állampolgárok száma nagyjából 100 000 volt, további növekedése várható az elkövetkező években.

Juhász András a vállalati szférát képviselve érkezett a konferenciára. Az általa irányított cég a haszongépjárművek számára tervez és állít elő fékrendszereket. Komoly üzleti tapasztalatokkal rendelkeznek Oroszországban, az ottani erősen koncentrált, haszongépjárművek piacán 47%-os piaci részesedéssel vannak jelen. Személyes tapasztalatokra hivatkozva a kulturális sajátosságokat emelte ki.

A magas szakmai színvonalú konferencia érdekes adalékokkal gazdagította a témát. A plenáris és szekció előadások alapján készült tanulmányokat a Zsigmond Király Főiskola *Geopolitika a 21. században* c. tudományos folyóiratában publikálják, várhatóan 2012 szeptemberében. Az előadások a www.sze.hu/rtdi honlapról letölthetők.

*A konferencia helyszíne, a Széchenyi István Egyetem
(Forrás: www.sze.hu)*